

Participatieplan

OMGEVINGSPROGRAMMA WARMTE

Opgesteld door: M. Philippart, A. Geluk, I. Kiers

Team Energie, directie Stadsontwikkeling

Datum: 12 februari 2025

Inleiding

De gemeente Groningen maakt een Omgevingsprogramma Warmte als opvolger van het Warmtetransitieplan [raadsbesluit november 2021]. In dit programma staan de plannen van de gemeente Groningen voor de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. Dat wil zeggen onze plannen om te zorgen dat woningen en utiliteitsgebouwen goed geïsoleerd worden om over te gaan op een aardgasvrij alternatief. Het Omgevingsprogramma Warmte moet elke vijf jaar worden geactualiseerd.

Bij het opstellen van het Omgevingsprogramma Warmte gaan we inwoners, organisaties en bedrijven betrekken. We willen van hen weten hoe we als gemeente de beschikbare capaciteit en middelen het beste kunnen inzetten om hen te ondersteunen bij de warmtetransitie. We beginnen echter niet bij nul. We zijn al volop bezig in de wijken en met verschillende doelgroepen binnen de gemeente. Dit betekent dat we duidelijke kaders aangeven waar de participatie voor het Omgevingsprogramma Warmte binnen blijft.

Belangrijk om te vermelden is dat dit participatieplan gaat over het opstellen van een beleidsdocument en niet over de uitvoering van de warmtetransitie in de wijken, buurten en dorpen. Daar vindt op projectniveau participatie plaats.

Waarom willen we inwoners, organisaties en ondernemers betrekken?

De gemeente heeft in het Klimaatakkoord de regie gekregen over de warmtetransitie van de gebouwde omgeving. In het Omgevingsprogramma Warmte geven we aan wat wij als gemeente de komende jaren willen gaan doen. Wij vragen van inwoners, organisaties en bedrijven of we als gemeente de juiste focus hebben of dat we accenten elders moeten leggen. We willen weten hoe zij tegen de aanwijsbevoegdheid aankijken en welke duidelijkheid zij nodig hebben om zelf aan de slag te kunnen gaan.

Met deze participatie-aanpak krijgen we:

- De verschillende belangen in beeld. Niet alleen voor onszelf, maar ook voor inwoners, organisaties en ondernemers naar elkaar toe.
- Een beter beleid doordat we kennis, expertise en ervaring van onze inwoners, organisaties en ondernemers benutten.
- Een toets of ons beleidskader duidelijk is en onze keuzes voldoende onderbouwd zijn. En een toets of inwoners, organisaties en ondernemers met dit beleid voldoende handelingsperspectief hebben om zelf aan de slag te gaan.

Wat staat al vast?

De basis voor het Omgevingsprogramma Warmte is vastgelegd in de herijking van de routekaart Energieneutraal 2035 (mei 2025) en in het Warmtetransitieplan (november 2021).

Het Omgevingsprogramma Warmte gaat over isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving van de gemeente Groningen:

- Het isoleren van de woningen en gebouwen en het aardgasvrij maken is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van de woning of het gebouw;
- De gemeenteraad heeft vastgesteld dat we in de buurten Friesestraatweg, Kostverloren, Paddepoel Noord, Paddepoel Zuid, Selwerd, Tuinwijk, Vinkhuizen Noord, Vinkhuizen Zuid en Zernike campus een warmtenet gaan aanleggen. In de nieuwbouwwijken Stadshavens en Suikerzijde wordt een collectief WKO-systeem aangelegd.

Het Omgevingsprogramma Warmte wordt een verplicht programma onder de Omgevingswet (als Wgiw wordt aangenomen) en dient uiterlijk 31 december 2026 gereed te zijn. Participatie is daarmee ook een verplicht onderdeel en zal moeten voldoen aan het participatiebeleid en verordening van de gemeente (verwachte vaststelling mei 2025).

Wat is de invloed van inwoners, ondernemers en organisaties?

Fase 1: Hoofdpijnennotitie - mening en advies vragen

We starten met het maken van een hoofdpijnennotitie waarin we naast de uitgangspunten en randvoorwaarden ook aangeven welke aandachtsgebieden we willen gaan geven aan welke wijken en doelgroepen.

- Aan ons online inwonerspanel (Groningen Gehoord) leggen we, gebaseerd op de hoofdpijnennotitie, een vragenlijst voor. Deze vragenlijst wordt voorbereid samen met IOS en wordt zo vormgegeven dat niet direct inhoudelijke kennis van de warmtetransitie nodig is. We vragen aan de inwoners hun mening over de onderliggende waarden die ten grondslag liggen aan de concept aandachtsgebieden.
- Daarnaast organiseren we diverse bijeenkomsten waar we in gesprek gaan met verschillende stakeholders. In deze bijeenkomsten kunnen we meer context en uitleg bieden. We zullen het gesprek voeren aan de hand van een aantal praatplaten en scenario's. We vragen aan de stakeholders advies over het omgevingsprogramma warmte aan de hand van de hoofdpijnennotitie.

We zullen ter afronding van deze fase een tussenverslag opstellen en een analyse uitvoeren of we in voldoende mate een representatieve doorsnee van de inwoners, organisaties en ondernemers hebben gesproken of gehoord. Indien nodig zorgen we dat aanvullende acties worden uitgevoerd.

Fase 2: Concept omgevingsprogramma warmte - informeren en luisteren

We werken vervolgens onze hoofdpijnennotitie uit tot een concept Omgevingsprogramma Warmte. Dit concept leggen we, samen met het tussenverslag van het participatietraject, weer terug bij de stakeholders in verschillende bijeenkomsten. We toetsen of de keuzes die we als gemeente maken goed uitlegbaar en logisch zijn. Verder willen we ook in gesprek over het handelingsperspectief. We willen weten of dit voldoende duidelijk is en of inwoners, organisaties en ondernemers hiermee uit de voeten kunnen.

We gebruiken de input van de gesprekken om van een concept naar een ontwerp Omgevingsprogramma Warmte te komen. Het tussenverslag wordt uitgewerkt tot een

definitief participatieverslag (met de opmerkingen, adviezen en meningen van fase 1 en fase 2). In het Participatieverslag geven we inzicht in de verschillende belangen en de afwegingen die wij op basis hiervan maken voor het ontwerp Omgevingsprogramma Warmte.

Fase 3: Ontwerp omgevingsprogramma warmte - reageren

Het ontwerp Omgevingsprogramma Warmte wordt vervolgens voorgelegd aan het College van B&W. Die verleent dan goedkeuring om het ontwerp ter inspraak te leggen. Iedereen kan dan nog zijn of haar zienswijze inbrengen. Met deze inbreng wordt een nota van antwoord gemaakt. Daarin staat wat we met de inspraakreacties doen. Op basis hiervan zal het college een definitief Omgevingsprogramma warmte vaststellen.

Wat voor vragen gaan we stellen?

In het warmteprogramma gaan we de aandachtsgebieden en focus aangeven voor de inzet van de gemeente. We gaan daarbij de komende vijf jaar zo concreet mogelijk invullen. En geven in de vijf jaar daarna op hoofdlijnen onze aanpak weer. In de visie geven we vervolgens nog een doorkijk naar het eindbeeld. We gaan dus niet in alle wijken en dorpen tegelijk aan de slag maar maken hierin keuzes. Door onze inwoners, organisaties en ondernemers goed en actueel te informeren en inspireren via onze platforms Groningen Werkt Slim en Duurzaam Groningen zorgen we wel dat iedereen aan de slag kan gaan.

In de vragen willen we toetsen of de uitgangspunten en aandachtsgebieden die we in de hoofdlijnennotitie hebben bepaald de juiste zijn of dat advies van de diverse partijen het nodig maakt om de hoofdlijnen bij te stellen.

Daarnaast biedt de nieuwe wetgeving ons ook de mogelijkheid om gebieden aan te wijzen waar het gasnet eerder dan 2050 wordt afgesloten. We willen graag ook weten wat men vindt van deze stok achter de deur.

In het kader van de routekaart Energieneutraal 2035 hebben we ook een participatietraject uitgevoerd op beleidsniveau. We hebben dit traject en de gestelde vragen geëvalueerd. Een deel van de gestelde vragen hebben betrekking op de warmtetransitie en gaan we niet opnieuw vragen. Deze input hergebruiken we. Ook hebben we geleerde lessen van dit traject meegenomen in het huidige participatieplan.

Wie doen er mee?

In het participatietraject onderscheiden we verschillende participanten. Uiteraard betrekken we ook de gemeenteraad bij het opstellen van het Omgevingsprogramma Warmte.

Participanten

- **Woningbouwcorporaties** (doorlopend in gesprek)
Corporaties hebben circa 31 % van de woningen in hun bezit en zijn al een aantal jaren bezig met het verduurzamen van deze woningvoorraad. Wij willen vanaf januari 2025 regelmatig met hen in gesprek over het Omgevingsprogramma Warmte en de afstemming. Mede in relatie tot de prestatieafspraken die wij met hen maken.

- **Enexis** (doorlopend in gesprek)
Als gevolg van de warmtetransitie zullen ook woningen en gebouwen steeds meer gebruik maken van elektriciteit. Door netcongestie is het van belang om de haalbaarheid van onze beleidsambities te toetsen. Wij willen vanaf januari 2025 tweemaandelijks met hen in gesprek. Inmiddels heeft Enexis toegezegd om in het voorjaar van 2025 met buurtvoorstellen te komen. Daarmee hebben we een goede basis voor het gesprek.
- **WarmteStad BV** (doorlopend in gesprek)
WarmteStad is onze publieke uitvoeringsorganisatie voor de aanleg van warmtenetten. Ook met hen willen we de haalbaarheid van onze beleidsambities toetsen. Met name de planning van het warmtenet is van groot belang voor het handelingsperspectief van onze inwoners.
- **Inwoners** (Groningen gehoord)
Om een brede afspiegeling van inwoners te krijgen gebruiken we het platform Groningen Gehoord. Met 11.000 inwoners die hierbij zijn aangesloten verwachten we een goede afspiegeling van onze inwoners te krijgen. We zullen dit nog wel samen met IOS evalueren en indien nodig aanvullende doelgroepen benaderen. We kiezen hier voor een open enquête zodat ook inwoners die niet zijn aangesloten bij het Stadspanel de vragenlijst kunnen invullen. Daarnaast verspreiden we de link nog naar diverse kanalen zoals de Gezinsbode, Wijknieuwsbrieven en sociale media
- **Energiecoöperaties en energie-initiatieven** (in gesprek)
Deze partijen hebben veel kennis, kunde en expertise over onder andere de warmtetransitie. Zij zijn de voorlopers in onze gemeente. Wij zullen via de regio-tafel samen met hen bepalen hoe en wanneer zij worden meegenomen. Wij gaan ervan uit dat zij zowel op de hoofdlijnen als op het concept input zullen gaan leveren.
- **Ondernemers** (per subdoelgroep in gesprek)
Een belangrijk onderdeel van de gebouwde omgeving wordt gevormd door de commerciële utiliteitsgebouwen. Dit zijn kantoren, horecaondernemers etc. We willen met de eigenaren van deze gebouwen in gesprek. De bijeenkomst organiseren we samen met Groningen Werkt Slim.
- **Onderwijs- en zorginstellingen**
We gaan een aparte bijeenkomst organiseren voor de grote onderwijs- en zorginstellingen.

Hoe en wanneer?

We verwachten dat we voor fase 1 van de participatie ongeveer drie maanden nodig hebben (februari-april). Een voorstel voor de hoofdlijnen van ons beleid (uitgangspunten en aandachtsgebieden) is inmiddels uitgekristalliseerd en kunnen we aan de verschillende doelgroepen gaan voorleggen. Vanaf 12 februari is de vragenlijst beschikbaar.

Op basis van de input starten we met schrijven van het concept Omgevingsprogramma Warmte (fase 2) net voor de zomervakantie (verwachting mei-juni 2025) en hiervoor houden we ook drie maanden aan. De start van fase 3, het opstellen van het Ontwerp Omgevingsprogramma Warmte en de definitieve besluitvorming, doen we in overleg met het college en de gemeenteraad.

Vervolg

Zoals gezegd maken we na fase 1 een tussenevaluatie van de participatie en nemen dat mee in de bijeenkomsten in fase 2. Na fase 2 maken we een participatieverslag dat we als bijlage bij het Ontwerp Omgevingsprogramma Warmte voorleggen aan het college van B&W. Dit conform ons participatiekader.

Het Ontwerp Omgevingsprogramma Warmte leggen we ter inzage. De zienswijze zullen in een nota van antwoord op nemen waarin we laten zien wat we met de zienswijzen hebben gedaan.